UNIREA PRIN CĂRTURARI[1]

Acad. RĂZVAN THEODORESCU

Union through Scholars

(*Abstract*)[*]

In his speech delivered during the solemn session of the Romanian Academy, which was organized in Suceava on November 16, 2018, acad. Răzvan Theodorescu presented some ideas regarding the union of Bukovina with Romania, under the title: the Union through Scholars. He reminded the relashioship of the Bukovinian scholars with the Romanian Academy and the contribution of the cultural society to the union. A distinct feature of the unification process in Bukovina in the autumn of 1918 was the emancipation of the province through culture.

Keywords: Romanian Academy, solemn session, Bukovina's union, Bukovinian scholars, cultural societies.

Domnule președinte al Academiei Române, domnule președinte al Consiliului Județean Suceava, domnilor vicepreședinți ai Academiei Române, doamnelor și domnilor, stimați colegi, cele câteva cuvinte pe care am a le spune stau sub un titlu, care sună cam așa: unirea prin cărturari.

Dacă ar fi să găsim pentru momentul unionist de la Cernăuți, din toamna anului 1918, o trăsătură distinctivă, anume – aș folosi sintagma pe care un cercetător al provinciei românești de la miazănoapte, profesorul Mihai Iacobescu, a folosit-o cu ani în urmă – emanciparea Bucovinei prin cultură.

Locul spiritualității bucovinene în supraviețuirea sa sub stăpânirea habsburgică timp de un secol și jumătate a fost asigurat și de mirabilele mărturii ale ortodoxiei românești, care erau ctitoriile lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu și ale Movileștilor, în frunte cu Ierusalimul vitejiei românești, cum a fost, de pildă,

[1] Cuvântare susținută în cadrul Sesiunii omagiale a Academiei Române, *100 de ani de la Unirea Bucovinei cu România*, Suceava, 16 noiembrie 2018.

[*] Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXVI**, *2* (53), p. 371–372, Rădăuți – București, 2019

BDD-A32692 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:43:01 UTC)

Putna, dar şi de o cultură naţională care nu era doar a elitelor româneşti, ci fusese difuz şi inteligent răspândită în întreaga populaţie românească.

Atunci când, în noiembrie 1918, lumea deschisă de articolul lui I. G. Duca, din ziarul „Mişcarea", intitulat semnificativ *Finis Austriae*, trupele româneşti ale generalului Zadik pătrundeau în Cernăuţi, era chiar ziua armistiţiului de la Compiègne, iar două săptămâni mai târziu se dădea votul pentru unire, cărturarii români deţineau în establishment-ul provinciei un rol eminent.

Herzogtum-ul bucovinean autonom, ce păstra, după 1849, drept stemă vechiul cap de bour, avea o Dietă condusă la un moment dat de Eudoxiu Hurmuzachi, cel aflat în relaţii cu Transilvania lui Andrei Şaguna, avea intelectuali cu voci distincte, precum transilvăneanul Aron Pumnul sau I. G. Sbiera, iar inteligheţia bucovineană, cu avocaţi, profesori şi preoţi, reprezentaţi de Gheorghe Popovici şi boierii patrioţi negermanizaţi, în frunte cu cavalerul de la Storojineţ, Iancu Flondor, au putut conduce Constituanta la hotărârea din 27 octombrie, pregătind decizia istorică din 28 noiembrie. În acest demers politic, cu o solidă armătură culturală, şi-au avut rolul şi preparandia cernăuţeană şi cabinetele de lectură din mediul rural şi originala Reuniune Română de Leptură şi societăţile culturale felurite şi Biblioteca Ţării Bucovinei şi Muzeul Bucovinei – o enumerare unică pentru teritoriul românesc.

Vorbind despre încărcătura culturală care a însoţit unirea Bucovinei cu ţara, se cade să invocăm, în primul rând, relaţia cărturarilor bucovineni cu Academia Română. Nu întâmplător, preşedintele Academiei Române a adus astăzi un omagiu atât de cald al Academiei pentru Bucovina. Şi aici un loc cu totul special îl deţin cei trei fraţi din Cernăuţi, Alexandru Hurmuzachi, membru fondator al Academiei Române, Nicolae Hurmuzachi, membru al Academiei Române şi, mai ales, abia amintitul Eudoxiu Hurmuzachi, Doxachi, membru al Academiei noastre, primul român ce a pătruns în arhivele vieneze între anii 1845 şi 1852, cercetător la arhivele împărăţiei austriece, în Budapesta, Cracovia, Lvov şi Veneţia, dar şi la Vatican. Cele peste 6 000 de documente astfel culese, publicate în 12 tomuri de Ministerul Instrucţiunii Publice din Bucureşti, în urma deciziei unei comisiuni din care au făcut parte, printre alţii, şi nu întâmplător, Kogălniceanu şi Odobescu, au constituit prinosul acestui bucovinean şi român la cultura noastră istorică – în total 45 de volume apărute între anii 1877 şi 1942, sub numele de Colecţia „Hurmuzachi", reprezentând până astăzi un tezaur nedepăşit.

Din acest spaţiu cultural bucovinean, unde au fost activi sau de unde au plecat istorici şi filologi ce au ilustrat universităţii de la Cernăuţi, Cluj, Iaşi şi Bucureşti, Ion Nistor şi ardeleanul Sextil Puşcariu, Sever Zotta şi Dimitrie Onciul, preşedinte al Academiei Române între anii 1920 şi 1923 (de starea mormântului nu vreau să mai amintesc acum) şi de unde s-au ilustrat într-un climat cultural de excepţie scriitori precum Paul Celan şi plasticieni precum George Löwendal, patria românească a primit (şi aş adăuga, primeşte şi azi) bogăţii de spirit care sunt, înainte de toate, darul Bucovinei pentru noi toţi.

Vă mulţumesc!

BDD-A32692 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:43:01 UTC)